

Azərbaycan dili şəxs adlarının özbək dilinə çevirmə prosesində baş verən fonetik hadisələr

Mahirə Hüseynova
filologiya üzrə elmlər doktoru, professor
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
huseynova.mahira@yandex.ru

Xülasə

Azərbaycan dilində işlənən şəxs adlarını Özbək dilinə çevirəndə antroponimlər fonetik baxımdan qeyri-bərabər formada görünür. Azərbaycan və Özbək dillərindəki şəxs adlarında sait və samit əvəzlənmələri intensiv şəkildə özünü göstərir. Əlbəttə, belə fonetik əlamətin mövcudluğu Azərbaycan və Özbək dillərinə məxsus ümumi əlamət kimi dəyərləndirilə bilər, çünki bunların hər ikisi qohum dillərdir. Şəxs adlarında fonetik əvəzlənmələrin müxtəlifliyi həmin dillərin inkişaf tempi ilə bağlıdır. Azərbaycan dilinin şəxs adlarını Özbək dilinə çevirəndə elə fonetik hadisələrə rast gəlmək olur ki, bunlar dilimizin dialekt və şivələrində də müşahidə edilir ki, məqalədə bu məsələyə mənbələr əsasında qısa nəzər salınmışdır. Şəxs adlarının fonetik baxımdan oxşarlığı və fərqliliyi Azərbaycan və Özbək dillərində özünün paraleliyini ortaya çıxarır ki, bu paralellik ümumtürk dillərində də geniş yayılmışdır. Azərbaycan və Özbək dillərində işlənən şəxs adlarının daha geniş biçimdə aydınlaşdırılması bütöv şəkildə hər iki dillərin antroponimlərinin fonostruktur xüsusiyyətlərini, həmçinin də həmin strukturun genetik yaxınlığını açıb göstərə bilir ki, məqalədə bu mühüm məsələlərə aydınlıq gətirilməyə çalışılmışdır.

Açar sözlər: *fonetik hadisə, oxşarlıq, şəxs adları, qohum dillər, fərqlilik*

Phonetic events in the process of converting Azerbaijan personal names into uzbek language

Summary

Antroponyms appear phonetically unequal when converting Azerbaijan personal names into Uzbek language. Vowel and consonant displacements show themselves in the personal names of Azerbaijan and Uzbek languages intensively. Of course the existence of such phonetic signs can be regarded as a common sign in Azerbaijan and Uzbek languages, because both of these

languages are related languages. The variety of phonetic substitutions in personal names is related to the pace of development of those languages. When converting Azerbaijan personal names to Uzbek language, it is possible to encounter such phonetic events that these are also observed in the dialects and shives of our language and the article gives a brief overview of this issue based on sources. Phonetic similarities and differences of personal names demonstrates their parallelity in Azerbaijani and Uzbek languages and this parallelity is also spread widely in the Turkic languages. On Wide defining widely of personal names used in Azerbaijani and Uzbek languages it is possible to reveal the phonostructural features of anthroponyms of both languages as well as the genetic proximity of the structure. The article has sought to clarify important issues.

Key words: *phonetic events, similarity, personal names, related languages, difference*

Фонетические события в процессе перевода Азербайджанских имена узбекский язык

Резюме

При преобразовании личных имен Азербайджана в узбекский язык антропонимы кажутся фонетически неодинаковыми. Гласные и согласные смещения интенсивно проявляются в именах азербайджанских и узбекских языков. Конечно, наличие таких фонетических знаков можно рассматривать как общий знак в азербайджанском и узбекском языках, потому что оба эти языка являются родственными языками. Разнообразие фонетических замен в личных именах связано с темпами развития этих языков. При преобразовании личных имен азербайджанцев в узбекский язык, можно столкнуться с такими фонетическими событиями, что они также наблюдаются в диалектах и словесности нашего языка, и статья дает краткий обзор этого вопроса на основе источников. Фонетические сходства и различия личных имен демонстрируют их параллельность в азербайджанском и узбекском языках, и эта параллель также широко распространена в тюркских языках. Широкое определение личных имен, используемых в азербайджанском и узбекском языках, позволяет выявить фоно-структурные особенности антропонимов обоих языков, а также генетическую близость структуры. Статья стремилась прояснить важные вопросы.

Ключевые слова: *фонетические события, сходство, личные имена, родственные языки, различие*

Annotasiya. Məqalədə müasir Azərbaycan dilində işlənən şəxs adlarının Özbək dilinə çevrilməsi prosesində baş verən fonetik hadisələr təhlil edilir, şəxs adlarının fonetik tərkibi ilə bağlı ümumi və fərqli cəhətlər müəyyənləşdirilir.

Aktuallıq. Qloballaşan dünyada Azərbaycan və Özbək dillərində işlənən şəxs adlarının fonetik baxımdan müqayisəli aspektdə tədqiqi hər iki xalqın dilçilik elminin qarşısında duran ən mühüm vəzifələrdən biridir. Nə Azərbaycan, nə də Özbək onomologiyasında şəxs adlarının fonetik tərkib baxımından təhlili indiyədək sistemli və monoqrafik şəkildə tədqiq edilməmişdir. Şəxs adlarının hər iki xalqın tarixini, mədəniyyətini özündə əks etdirə bilmək qüdrətinə malik olduğunu nəzərə alsaq, məhz məsələnin bu cəhətdən onomoloji və dilçilik aspektində işıqlandırılması kifayət qədər aktuallıq kəsb edir.

Azərbaycan və özbək dilləri zəngin və rəngarəng antroponimik sistemə malikdir. Hər iki dildə antroponimlərin, yəni şəxs adlarının maraqlı yaranma tarixi və müasir dövrdə işlənmə formaları mövcuddur. Həm Azərbaycan, həm də özbək dillərində gözəl və ahəngdar şəkildə işlənən şəxs adları türk xalqları antroponimikasının zənginləşməsində xüsusi mövqeyə malikdir. Müasir türkologiyanın qarşısında duran ən vacib məsələlərdən biri Azərbaycan və Özbək dillərindəki antroponimlərin müqayisəli aspektdə öyrənilməsidir. Bu zəruri onomastik işin yerinə yetirilməsi, şübhəsiz ki, Azərbaycan və Özbək mədəniyyətlərinin inkişafına öz müsbət təsirini göstərə bilər. Özbəkstandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin direktoru S.Abbasov da doğru olaraq yazır ki, qədim, zəngin, ortaq tarixi köklərə əsaslanan Azərbaycan və Özbək mədəniyyətləri qloballaşan dünyada özünə məxsus xüsusiyyətlərini qoruyub saxlayaraq müasir bəşər sivilizasiyasında öz layiqli yerini tutmaqdadır. Qədim Şərq incəsənətinə, elminə, ədəbiyyatına, ümumilikdə dünya mədəniyyətinə əvəzolunmaz, misilsiz töhfələr vermiş bu iki xalq bu gün də Şərq dünyası ilə yanaşı bütün dünyanı öz mədəniyyəti ilə heyran etməkdədir (1,6). “Azərbaycanca – özbəkçə, özbəkçə – azərbaycanca lüğəti”inə “Ön söz” yazan S.Abbasov onu da vurğulayır ki, Azərbaycan və Özbək xalqlarının tarixləri, mədəniyyətləri ortaq bir kökə malik olduğu kimi, bu iki xalqın dili də eyni kökə əsaslanır. Fərqli tarixi inkişaf yolu keçmələrinə baxmayaraq bu iki dilin kökü, özəyi, anası ümumtürk dilidir. Azərbaycan və özbək dilləri türk dilləri ailəsinin oğuz və karluq dil qruplarına aiddir (1,6).

“O'zbek, ozarbayjon, turk tillari, garehi bir oilaga mansub bo'lsa – da, bu qardosh tillar leksikasi, fonetikasi da muayyan farqlar bor” (2, 14-15) ki, bu fikri hər iki dilin antroponimik sistemində də aid etmək olar. Şəxs adlarının fonetik xüsusiyyətlərinə bu baxımdan yanaşdıqda aydın şəkildə görünür ki, Azərbaycan və özbək türkçələrinin ədəbi dillərində işlənən şəxs adlarında bir çox fonetik cəhətlər özünü göstərir. Məsələn, özbək dilinin antroponimlərində

laşma fonetik xüsusiyyəti olduqca güclüdür ki, bu spesifik xüsusiyyət onu digər türk dillərindən fərqləndirir. Azərbaycan ədəbi dilində *A* hərfi ilə başlanan şəxs adları özbək ədəbi dilində *O* hərfi ilə başlanır. Bu əvəzlənmə özünü xüsusi nomenin həm əvvəlində, həm də ortasında göstərir ki, bunları aşağıdakı sxem əsasında aydın şəkildə görmək olar.

Söz əvvəlində

Azərbaycan dilində	Özbək dilində
Abgül	Obgul
Adil	Odil
Adilə	Odila
Afaq	Ofaq
Afət	Ofad
Ağakışı	Og'akishi
Ağın	Oqcha
Aqşın	Oqşin
Aqil	Oqil
Alməmməd	Olmammad
Alxas	Olxus
Arif	Orif
Arzu	Orzu
Arzuman	Orzuman
Aydan	Oydan
Aydın	Oydın
Aygün	Oygun
Ayna	Oyna
Aynur	Oynur

Söz ortasında

Azərbaycan dilində	Özbək dilində
Abbas	Abbos
Abbasəli	Abbosoli
Allahverdi	Ollohverdi
Anarə	Anora
Aslan	Arslon
Ayaz	Ayoz
Ayxan	Oyxon

Aparduğumuz araşdırmalar göstərir ki, *A > O* hadisəsi Azərbaycan və Özbək ədəbi dillərində işlənən bütün şəxs adlarına şamil etmək olmaz. Belə ki,

Azərbaycan dilində işlənən şəxs adı eyni ilə özbək dilində də müşahidə olunur ki, bunu da aşağıdakı sxem əsasında əyaniləşdirə bilərik.

Azərbaycan dilində	Özbək dilində
Abdal	Abdal
Abdulla	Abdulla
Aflatun	Aflatun
Akif	Akif
Alxas	Alxas
Atlaz	Atlaz
Ayan	Ayan

Hər iki dilin şəxs adlarında müşahidə edilən bu cür oxşar və fərqli xüsusiyyətləri hər şeydən əvvəl fonemlər sistemidir. F.Zeynalov yazır ki, Özbək dili əlifbası rus qrafikası əsasında yaradılmışdır. Burada cəmi 35 hərf vardır. Özbək dilinin fonetik quruluşu öz spesifik xüsusiyyətləri ilə digər türk dillərindən seçilir. Bu fərqlənmə özünü hər şeydən əvvəl dilin saitlər sistemində göstərir ki, *o* saiti həm *o*, həm də dodaqlanan *a^o* kimi müşahidə olunur (3, 258). Deməli, sonuncu sxemin özbək dili hissəsində verdiyimiz Abdal, Abdulla, Aflatun, Akif, Alxas, Ayan antroponimlərinin başlanğıcında işlənən A hərfi əslində özbək dilində dodaqlanan *a^o* kimidir.

Nəzərdən keçirdiyimiz bu fonetik əlamətləri hər iki dilin **B, C, D, E, Ə, F, G, H, X, İ, K, Q, L, M, N, O, Ö, P, R, S, Ş, T, U, V, Y, Z** samit və saitləri ilə başlayan şəxs adlarında da görmək mümkündür və bütün bunlar söz əvvəlində, söz ortasında və söz sonunda müşahidə olunur. Məsələn, **B** ilə başlayan şəxs adlarında: *Baba – Bobo, Balaxan – Boboxan, Babək – Bobək, Badam – Bodom, Bahar – Bohor, Banu – Bonu, Behzad – Behzod* və s; **C** ilə başlayan şəxs adlarında: *Cabir – Jobir, Cahan – Jahon, Cahid – Johid, Calal – Jalol, Camol – Jamol, Ceyran – Jayron* və s; **D** ilə başlayan şəxs adlarında: *Dağıstan - Dog'istan, Davud - Dovud, Dərya – Dəryo, Dönməz – Do'nmas* və s. **E** hərfi ilə başlayan şəxs adlarında: *Elafət-Elafat, Elcan-Eljon, Eldar-Eldor, Elxan-Elxon* və s; **Ə** saiti ilə başlayan şəxs adlarında: *Ədalət-Adolat, Əfsanə-Afsona; Əkrəm-Akrom, Əlibala-Alibola* və s; (Özbək dilində **Ə** hərfi yoxdur-M.H); **F** samiti ilə başlayan şəxs adlarında; *Faiq-Foiq, Failə - Foilə, Fatimə- Fotimə, Fazil-Fozil, Fədai-Fidoyi, Fənar-Fonar* və s; **G** samiti ilə başlayan şəxs adlarında: *Gülərə -Gülaro, Güldanə-Guldona, Gülzar- Gülzor, Gülnar-Gülnor* və s; **H** samiti ilə başlayan şəxs adlarında: *Habil-Hobil, Hacı-Hoji, Hadi-Hodi, Hafiz-Hofiz, Həcər-Hojar* və s; **X** samiti ilə başlayan şəxs adlarında: *Xaqan-Xoqan, Xalid-Xolid, Xaliq-Xoliq, Xanbaba-Xanbobo, Xanəhməd-Xonahmad, Xanım-Xonim, Xanlar-Xonlar, Xudayar-Xudayor* və s; **İ** saiti ilə başlayan şəxs adlarında: *İbad-İbad, İdrak-İdrok, İkrum-İkrom, İqbal-İqbol* və s; **J** samiti ilə başlayan şəxs adlarında: *Jalənaz-Jalənoz, Jalənar-Jalənor* və s; **K** samiti ilə başlayan şəxs adlarında; *Kamal-Kamol, Kaman-*

Komon, Kamil-Komil, Komilə-Komila, Kamran-Komron və s; **Q** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Qabil-Qobil, Qadir-Qodir, Qara-Qora, Qiyas-G'iyos, Qoşqar-Qo`chqor** və s; **L** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Laçın-Lochin, Lalə-lola, Leyla-Laylo, Lətafət-Lotofat** və s; **M** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Mahir-Mohir, Mahirə-Mohira, Mail-Moil, Mələhət-Malohat** və s; **N** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Nabat-Nabot, Nadir – Nodir, Nahid-Nohid, Nail-Noil, Namaz-Namoz** və s; **O** saiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Oqtay-O`qtoy, Orduxan-O`rduxon, Orxan- O`rxon, Osman-Usmon** və s; **Ö** saiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Öndər-O`ndar, Özlək-O`zlek, Özgür-O`zgür** və s; **P** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Pakizə-Pokiza, Pənah-Panoh, Polad-Po`lat, Pərizad-Parizod** və s; **R** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Rahib-Rohib, Rahid-Rohid, Rahilə-Rohila, Ramazan-Ramazon** və s; **S** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Sabir-Sobir, Sabit-Sobit, Sadiq-Sodiq, Sahib-Sohib, Sahil-Sohil** və s; **Ş** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Şakir-Shokir, Şamxall-Shamxol, Şamil-Shomil** və s; **F** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Tahir-Tohir, Taleh-Toleh, Tamam- Tamom, Tapdıq-Topdiq** və s; **U** saiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Uluxan-Ulug`xon, Ümmulbanu-Ummulbonu** və s; **V** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Vahab-Vahob, Vahid-Vohid, Vaqif-Voqif, Valeh-Volih** və s; **Y** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Yadigar-Yodgor, Yadulla-Yodulla, Yaqub-Yoqub, Yaqut-Yoqut** və s; **Z** samiti ilə başlanan şəxs adlarında: **Zabil-Zobil, Zabit- Zobit, Zahid-Zohid, Zahir-Zohir** və s. (4, 493-506)

Bütün millətlərdə şəxs adları mədəniyyətin ən böyük bir hissəsi hesab olunur. “Ad əvəzi olmayan güclü və təsirli linqvüsiyyət vasitəsidir. Ünsiyyət prosesində ən çox istifadə olunan söz, məhz şəxs adıdır (5, 3-4). Azərbaycan və Özbək xalqlarının milli və mənəvi sərvəti olan, həm də üzərində tarixi möhür həkk olunan şəxs adları uzun bir inkişaf prosesi keçərək müxtəlif fonetik xüsusiyyətlər kəsb etmişdir ki, belə fonetik xüsusiyyətlərdən biri də **ş – sh** hadisəsidir. Belə ki, Azərbaycan dilində **S** samiti ilə işlənən şəxs adlarının bəziləri özbək dilində **sh** samit birləşməsi şəklində müşahidə olunur. Məs; **Şaban – Shoban, Şahin – Shohin, Şahmar – Shohmar, Şaiq – Shoiq, Şamama – Shamoma, Şamil – Shomil, Şeyda – Shaydo, Şəbnəm – Shabnam** və s. (4, 504). Qeyd etməliyik ki, Azərbaycan dilində **Ç** səsi ilə başlanan şəxs adları özbək dilinə çevrilərkən **Ch** samit səslərinə uyğun gəlir. Məs: **Çeşmə – Chaşma, Çəmən – Çaman, Çəməngül – Chamangul, Çəmənşər – Çamanşor, Çərkəz – Cherkez, Çiçək – Chechak** və s. Özbək dilində bu hadisə söz ortasında və söz sonunda da müşahidə olunur.

Azərbaycan dilinin şəxs adlarının əvvəlində, ortasında, sonunda işlənən **C** samiti özbək dilində **J** səsinə uyğun gəlir. Məs: **Cabbar – Jabbor, Cabirə - Jobira, Ceyran – Jayron, Cəbrayıl – Jabroil, Oruc–Oruj, Orucəli - O`rujali, Nicat – Nijat** və s. Onu da qeyd etməliyik ki, Azərbaycan dilinin

dialekt və şivələrində istər ümumi, istərsə də xüsusi sözlərdə *c>j* əvəzlənməsi geniş yayılmış fonetik hadisələrdəndir. M.Şirəliyev göstərirki, *c* səsinin *jsəsi* ilə əvəzlənməsi hadisəsi qərb dialekt və şivələrinin əsas xüsusiyyətlərindən birini təşkil edir. Bu hadisəyə əsasən iki sait arasında təsadüf edilir. Məs: *gejə, həji, qoja, bəji, ojax, məjal, boğanax, həjat* və s.

c > j hadisəsini qazax dili ilə Azərbaycan dilini müqayisə etdikdə də görə bilərik. Məs: *baya (bacanaq), dereje, məjbur, məjlis məjnun, nətjə* və s. Türk dialektoloqu Z.Korkmaza əsaslanan M.Şirəliyev qeyd edir ki, *c-j* hadisəsi türk dialektlərində də müşahidə edilmişdir. Məs.: *möjüt, geje, sejde, məjal, həji* (6,85; 7, 69). Deməli, Özbək ədəbi dilində işlənən *Nijat, Məjnun, Həji* və s. kimi şəxs adları Azərbaycan dilinin dialekt və şivələrinə uyğun gəlir.

Azərbaycan və Özbək dillərinin şəxs adları qədim tarixə malikdir (9, 75; 10, 51). Onların maraqlı heca tərkibi var və hər iki dildə heca tərkibi müxtəliflik təşkil edir. Həm Azərbaycan, həm də Özbək dilində ümumi sözlər kimi, xüsusi adlardakı hecalar da saıtlərin iştirakı ilə bağlıdır. Belə ki, şəxs adında olan saıtlərin miqdarına görə də hecaların miqdarı müəyyənleşir. Bütün bunlar Azərbaycan dilində işlənən şəxs adlarının Özbək dilinə çevrilməsi prosesində də görmək mümkündür.

a) Azərbaycan dilində birhecalı şəxs adları: *Beys, Qeys, Rza, Zal* və s. Özbək dilinə çevrilmə prosesində bu şəxs adlarında heç bir fonetik dəyişiklik baş vermir. Azərbaycan və Özbək dillərində birhecalı şəxs adları olduqca azlıq təşkil edir.

b) İkihecalı şəxs adlarından Azərbaycan və Özbək dillərində geniş şəkildə istifadə olunur. İkihecalı şəxs adlarını Azərbaycan dilindən Özbək dilinə çevirərkən daha çox ə>a, ü>y saıt əvəzlənmələri baş verir ki, bunun da səbəbi özbək dilində ə, ü səslərinin olmamasıdır: *Əbdül – Abdul, Əfsun – Afsun, Əhməd – Ahmad, Əkbər – Akbar, Əzim – Azim, Əziz – Aziz* və s.

c) Azərbaycan və Özbək dillərində üçhecalı şəxs adları da geniş yayılmışdır ki, bu tiptən olan şəxs adlarının Azərbaycan dilindən Özbək dilinə çevrilməsi prosesində *i>a; ə-a; u>i* və s kimi səş əvəzlənmələri müşahidə olunur: *Fəxrəndə – Faxranda, Firəngiz – Farangiz, Firudin – Faridun, Füzuli – Fuzuliy* və s.

d) İki-komponentlik hesabına əmələ gələn dördhecalı şəxs adları Azərbaycan və Özbək dillərində kifayət qədər işlənir: *Qiyasəddin – Ce'iyosiddin, Hacıbaba – Hojibobo, Həjixanım – Hojixonim, Hacımurad – Hojimirad, Bəkəxanım – Bəkəxonim* və s.

Nəzərdən keçirdiyimiz birhecalı, ikihecalı, üçhecalı, dördhecalı şəxs adları həm Azərbaycan, həm də Özbək dilində "... heca tərkibinə görə çox müxtəlif inkişaf mərhələləri keçmişdir" (8, 184).

Metod. Məqalədə qoyulan məsələ əsas etibarilə linqvistik təsvir metodu ilə aparılmışdır. Hər iki dilin şəxs adlarında müşahidə olunan fonetik hadisələrə müqayisə - qarşılaşdırma – tutuşdurma yolu ilə müraciət olunmuşdur.

Nəticə. Müqayisəli araşdırma göstərir ki, Azərbaycan və Özbək dillərinin şəxs adlarının fonetik tərkibinin müqayisəli istiqamətdə hər iki dilin onomologiyasında görülməli işlər çoxdur və bu vacib işlərin araşdırılması bütöv şəkildə hər iki xalqın mənəvi sərvəti olan nomenlərin fonostruktur xüsusiyyətlərini, həmçinin də həmin strukturun genetik yaxınlığını açıb göstərə bilər.

Ədəbiyyat

1. Abbasov S. “Azərbaycanca – özbəkçə, özbəkçə - azərbaycanca lüğəti”nə ön söz. Bakı, “Savad”, 2019, s.6-8
2. Boboxon Muhammad Sharif. “Ozarbuyjoncha - o'zbekcha, o'zbekcha – ozarbuyjoncha lugat”. Aziz kitabxon. Bakı, “Savad”, 2019, s.12-16
3. Zeynalov F. Türkologiyanın əsasları. Bakı, “Maarif”, 1981, 347 s.
4. Azərbaycanca – özbəkçə, özbəkçə - azərbaycanca lüğət. “Azərbaycanda işlənən bəzi şəxs adları – Ozarbuyjonda ıshlatiluvchi ba'zı shaxs nomları”. Bakı, “Savad”, 2019, s. 493-506
5. Qurbanov A. Türk millətlərində şəxs adı mədəniyyəti problemi. “Onomastika” elmi jurnalı, Bakı, 2008, № 1, 2, s.3-5.
6. Şirəliyev M. Azərbaycan dialektologiyasının əsasları. Bakı, “Şərq-Qərb”, 2008, 416 s.
7. Korkmaz Z. Türkiye türçesi qrameri (Şekil bilgisi), Ankara,2003, 202 s.
8. Qurbanov A. Azərbaycan dilinin onomologiyası. Bakı, “Maarif”, 1988, 596 s.
9. Гусейнова М.Н. Türk dillerinin kelime-cümle modelli onomastik birimlerinin dilbilimsel analizi. Международная научно-практическая конференция «Сохранения и развития родных языков в условиях многонационального государства: проблемы и перспективы». Казань, 2019, с.75-79.
10. Kazımov İ. Müasir türk dillərinin müqayisəli fonetikasi. V cild, Elm və təhsil. Bakı, 2011, 196 s.